



De minister van VWS

Deadline: 06-11-2020

Crisisbeheersing en
Infectieziekten

Ontworpen door

5.1.2e

T (070): 5.1.2e

M (31): 5.1.2e

5.1.2e @minvws.nl

Datum Document

Kenmerk

1777242-213758-PG

Bijlage(n)

1

nota

(ter beslissing) Mutaties in SARS-CoV-2 afkomstig van nertsen in
Denemarken en mogelijke gevolgen voor vaccinontwikkeling

5.1.2e

*gemand
dig acc
6/11*

5.1.2e

D/11

1 Aanleiding voor deze nota

De Deense premier heeft op 4 november bekend gemaakt dat Denemarken heeft besloten om met het oog op de volksgezondheid alle nertsbedrijven in Denemarken te ruimen. De veranderde situatie ten opzichte van enkele maanden geleden vereist volgens haar een resoluut ingrijpen in de pelsdierhouderij, ook met het oog op de internationale volksgezondheid. Naast het ruimen van de gehele sector is op 5 november door de Deense overheid besloten om in 7 gemeenten in de regio Noord Jutland een lockdown in te stellen om verdere verspreiding te voorkomen.

Een belangrijk issue in de besluitvorming is de vondst van veranderingen in de genetische opmaak van het virus dat bij nertsen is aangetroffen. Deze varianten zijn in Denemarken ook bij mensen in de omgeving gevonden. De mutaties zouden mogelijk een nadelig effect kunnen hebben voor de werkzaamheid van een humaan vaccin als dit virus zich op grote schaal verspreidt onder de bevolking. Deze nota is bedoeld u hierover te informeren.

2 Beslispunten, advies en mogelijk alternatief

U kunt kennisnemen van de nota.

U kunt de spreeklijn gebruiken mocht u op dit onderwerp worden bevraagd.

3 Samenvatting en conclusies

- De Denen hebben sinds de uitbraken in juni bedrijven maatregelen opgelegd maar niet geruimd, m.u.v. de eerste twee bedrijven. Ze hebben lang gedacht de verspreiding van SARS-CoV-2 bij nertsen op die manier te kunnen beheersen.
- Het aantal uitbraken is nu gestegen tot 216 en zijn over het hele land aangetroffen. Denemarken gaat alle bedrijven in het hele land ruimen.



- Er zijn in Denemarken nertsenvirusstammen gevonden die veranderingen hebben in de genetische opmaak, zogenaamde mutaties. Deze varianten zijn ook aangetroffen bij mensen in de omgeving van besmette bedrijven.
- Uit laboratoriumtests is gebleken dat één van deze varianten minder gevoelig is voor beschermende antistoffen uit bloedmonsters van voormalig COVID-19 patiënten. Dit is van belang, omdat een vaccin onder andere ook dit soort beschermende antistoffen opwekt en op die wijze mensen bescherming moet bieden tegen infectie met SARS-CoV-2.
- Deze bevinding suggereert dat nertsenspecifieke mutaties mogelijk de gevoeligheid van het virus voor beschermende antistoffen kunnen beïnvloeden na een infectie met een specifiek nertsens variant van SARS-CoV2 of de werking van een vaccin negatief beïnvloeden. Als deze varianten op grote schaal gaan spreiden in de humane populatie leidt dat mogelijk tot een volksgezondheidsprobleem, ook internationaal.

Crisisbeheersing en
Infectieziekten

Kenmerk
1777242-213758-PG

Duiding door wetenschappers

- Het is niet aangetoond dat een vaccin werkelijk minder effectief is tegen deze varianten. Het is vooralsnog alleen in een laboratoriumsetting onderzocht.
- Het virus is niet op grote schaal aangetroffen bij mensen in Denemarken en het is niet bekend of er spreiding tussen mensen heeft plaatsgevonden.
- Het kan niet worden geconcludeerd dat het scenario zoals hiervoor geschetst zich ook werkelijk zal voordoen.
- Het RIVM heeft contact gelegd met zijn Deense collega-instituut voor meer informatie om de situatie te duiden en het ministerie van LNV onderhoudt nauw contact met hun Deense collega's. De humane en veterinaire experts bespreken 6 november gezamenlijk of de Deense variant die aanleiding is voor het ruimen en de lokale lockdowns overeenkomt met een Nederlandse variant en waarom deze Deense variant relevant is met betrekking tot vaccinrespons.

Situatie in Nederland ten opzichte van Denemarken

- De situatie in Nederland en Denemarken verschilt op veel punten, evenals de aanpak tot nu toe.
- Ook in Nederland zijn kleine veranderingen in het genetisch materiaal van SARS-CoV-2 virus gevonden bij nertsen. Dit deel van het virus codeert voor een klein stukje van een groot eiwitcomplex waarmee het virus aan de cel bindt en deze binnendringt. Dit suggereert dat het virus mogelijk iets is aangepast aan de nertsen, zodat het makkelijker de cel van nertsen binnendringt. Dit heet adaptatie.
- In Nederland hebben we de variant die in nertsen in Nederland is gevonden niet gezien in de algemene bevolking.
- Daarnaast hebben wij in Nederland een andere aanpak gevolgd:
 - o We ruimen alle besmette bedrijven direct na detectie.
 - o We hebben een meldplicht en een early warning systeem; ons EWS is op wekelijkse basis, en Denemarken kan dat vanwege het grote aantal bedrijven (+/- 1200) niet organiseren.
 - o Het aantal besmettingen in Nederland neemt weliswaar nog altijd toe maar gestaag. In Denemarken heeft het virus zich in een maand tijd over het hele land uitgebreid. In Nederland is een groot deel van het land niet besmet, tot nu toe is vooral beperkt tot Noord Brabant en Limburg. Wel zijn bij ons 69 van de 126 bedrijven besmet.
- Wij volgen ons ingezette beleid op basis van het OMT-Z advies van eind augustus en beëindigen de sector.
- Het OMT-Z acht vervroegd stoppen de beste optie, omdat het volksgezond-



heidsrisico op de korte termijn voor omwonenden en de rest van de humane populatie zeer klein is en het volksgezondheidsrisico op de langere termijn zo het snelst kan worden gecoupeerd.

- De niet-besmette bedrijven zijn inmiddels begonnen met het doden van de dieren ten behoeve van het pelzen. Dit gebeurt onder strenge voorwaarden. De verwachting is dat de meeste nertsen begin december zijn gepelst, en daarmee is het overgrote deel van de nertsenpopulatie in december weg, wat het risico van besmetting verkleint.
- Daarnaast heeft het kabinet wetgeving in voorbereiding waarmee de nertsenhouderij vervroegd wordt beëindigd. Streven is dat deze wetgeving begin 2021 in werking treedt, in elk geval voor het nieuwe fokseizoen (dat normaliter in maart begint). Zodra de wet in werking treedt, moeten alle bedrijven definitief zijn gestopt.
- Het feit dat er misschien fokkers zijn die hun teven tot maart 2021 aanhouden, omdat nog niet zeker is hoe de compensatie zal zijn voor het stoppen is vervelend, maar niet tegen de regels. De bedrijven zijn dan in elk geval wel substantieel kleiner dan nu.
- De bedrijven die reeds zijn geruimd kunnen niet herstarten, omdat een vervoersverbod wat het verkrijgen van nieuwe teven verhindert.

Crisisbeheersing en
Infectieziekten

Kenmerk
1777242-213758-PG

4 Draagvlak politiek

Op 16 oktober jl heeft het lid Ouwehand van de Partij voor de Dieren Kamervragen gesteld over de Deense situatie naar aanleiding van berichten in de media. Het RIVM was gevraagd dit te duiden, echter het onderzoek waarnaar in de media werd verwezen was niet gepubliceerd. Het RIVM heeft vervolgens een officieel verzoek om informatie uitgezet bij Denemarken. Daar kwam pas 3 november een reactie op, op 4 november gevolgd door een officiële melding (inclusief alle genetische informatie over de mutaties) in het Early Warning and Response System van de EU.

Op basis van de Deense informatie en de duiding door de humane en veterinaire experts (zie hierboven bij punt 3) op 6 november worden de Kamervragen zo spoedig mogelijk afgedaan.

In het debat van 4 november jl. heeft het lid Ouwehand van de Partij voor de Dieren aangegeven te willen dat u in Europees verband de urgentie over reservoirvorming bij dieren (m.n. nertsen) naar voren brengt (letterlijke tekst Ouwehand was: zorgen dat risico uit Europa verdwijnt). In haar gesprek van 5 november met DG Santé heeft de 5.1.2e het aan de orde gesteld en hier werd positief op gereageerd. De verwachting is dat dit binnenkort geagendeerd zal worden bij een informele raad of andere sessie.

Daarnaast meldt het lid Ouwehand op social media dat de stoppersregeling vertraging oploopt, omdat de nertsenfokkers door het wegvallen van het Deense aanbod een hoger bedrag kunnen vragen als nadeelcompensatie. Dit is niet correct. De hoogte van de nadeelcompensatie staat los van het wetstraject. Daarnaast ligt het wetgevingstraject op schema, de regeling is aangepast naar aanleiding van de opmerkingen van de Raad van State en wordt geagendeerd in de Ministerraad van 13 november aanstaande.

5 Draagvlak maatschappelijk en eenduidige communicatie

N.v.t.

6 Financiële en personele gevolgen

N.v.t.

**7 Juridische aspecten en haalbaarheid**

N.v.t.

8 Afstemming (intern, interdepartementaal en met veldpartijen)

De inhoud is afgestemd met het RIVM en LNV.

9 Gevolgen administratieve lasten

N.v.t.

10. Toezeggingen

N.v.t.

11. Fraudetoets

N.v.t.

Crisisbeheersing en
Infectieziekten**Kenmerk**
1777242-213758-PG

5.1.2e (5.1.2e) 1.2 5.1.2e
5.1.2e